

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Vejledning til Afsætning B, hhx

August 2025

Vejledning til Afsætning B, hhx
August 2025

2025

ISBN nr. [xxx xxx xxx] (web udgave)

Design: Center for Kommunikation og Presse
Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Departementet

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

Indhold

Indledning.....	4
1 Identitet og formål	5
1.1 Identitet.....	5
1.2 Formål.....	5
2 Faglige mål og fagligt indhold	7
2.1 Faglige mål	7
2.2 Kernestof	9
2.3 Supplerende stof.....	12
2.4 Omfang	12
3 Tilrettelæggelse	13
3.1 Didaktiske principper.....	13
3.1.1 Undervisningsbeskrivelse.....	14
3.2 Arbejdsformer	14
3.2.1 Overordnet planlægning	14
3.2.2 Progression.....	15
3.2.3 Samarbejde med en virksomhed	15
3.2.4 Skriftligt arbejde	15
3.3 It.....	16
3.4 Samspil med andre fag.....	16
4 Evaluering.....	18
4.1 Løbende evaluering	18
4.2 Prøveform	18
4.2.1 Særligt vedrørende afsætning B på eux	20
4.3 Bedømmelseskriterier.....	20
4.3.1 Oversigt over karakterskalaen	20
4.3.2 Karakterbeskrivelser for den skriftlige og mundtlige prøve	21

Indledning

Vejledningen præciserer, kommenterer, uddyber og giver anbefalinger vedrørende udvalgte dele af læreplanens tekst, men indfører ikke nye bindende krav.

Citater fra læreplanen er anført i citationstegn.

Følgende ændringer er foretaget i vejledningen august 2025:

- Diverse mindre præciseringer og sproglige justeringer

1 Identitet og formål

1.1 Identitet

I læreplanen står der om fagets identitet:

"Afsætning er et samfundsvidenskabeligt fag, der omfatter viden, kundskaber og kompetencer inden for økonomi, sociologi og psykologi. Faget beskæftiger sig med virksomhedens forhold til den nationale og globale omverden samt giver viden, kundskaber og færdigheder om virksomheders analyser af markedsmuligheder samt national og global markedsføring. I arbejdet med faget udvikles almindelsen og studiekompetencen."

Faget har relationer til mange fagområder såsom virksomhedsøkonomi, international økonomi, innovation, psykologi, sociologi, samfundsfag og organisation. Afsætning har rod i samfundsvidenskaben, og udgangspunktet for faget er virksomhedens nærmiljø altså sammenhængen mellem virksomheden og dens kunder set i relation til virksomhedens øvrige interesser. Interessenterne og virksomhedens øvrige fjernmiljø spiller ligeledes en stadig større rolle ved planlægningen af virksomhedens strategi og markedsføring, som er centrale dele af faget. Forskningen inden for marketing har i høj grad i de senere år udviklet sig meget, hvilket bl.a. er resultatet af en stadig mere kompleks, digitaliseret og globaliseret verden, som medfører en lang række nye udfordringer for virksomheders markedsføring og strategiske tiltag.

1.2 Formål

Det fremgår af § 1 i lov om de gymnasiale uddannelser at: Formålet med uddannelserne omfattet af denne lov er at forberede eleverne til videregående uddannelse, herunder at de tilegner sig almindelse, viden og kompetencer gennem uddannelsens kombination af faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene.

Det fremgår endvidere af lovens § 4 at: Uddannelsen skal udvikle elevernes evne til faglig fordybelse og deres forståelse af teoretisk viden som redskab for analyse af virkelighedsnære forhold. Der lægges i undervisningen vægt på innovation og problemløsning herunder ved arbejde med virkelighedsnære cases og projekter.

Formålet med undervisningen i afsætning knytter tydeligt an til de gymnasiale uddannelsers formål: *"Formålet med undervisningen er at udvikle elevernes evne til at arbejde selvstændigt, innovativt og i faglige samspil med problemstillinger vedrørende Afsætning. Almindelsen fremmes ved at styrke elevernes nysgerrighed og engagement i fagets discipliner samt de videre uddannelses- og karrieremuligheder, som faget indbyder til."*

"Eleverne skal gennem arbejde med virksomhedens nationale og globale udvikling styrke evnen til at argumentere, ræsonnere og formidle virkelighedsnære afsætningsøkonomiske problemstillinger samt udvikle forståelse for virksomhedens rolle i et globalt perspektiv."

"Det er endvidere formålet at fremme elevernes evne til at indsamle, bearbejde og analysere relevante informationer med henblik på at skabe et beslutningsgrundlag. Eleverne skal ligeledes kunne anvende teori og metode om Afsætning i arbejdet med aktuelle problemstillinger. Undervisningen skal desuden bidrage til udviklingen af elevernes evne til at tilegne sig ny viden og kundskaber i arbejdet med virkelighedsnære problemstillinger. Ved anvendelsen af fagets viden, begreber og metoder samt arbejdet med at forholde

sig kritisk til afsætningsøkonomisk viden medvirker faget til udviklingen af studiekompetencen og de digitale kompetencer.”

Undervisningen i afsætning tager udgangspunkt i den samfundsvidenskabelige metode og perspektiverer til uddannelsernes øvrige fag. Faget bidrager således til, at eleverne kan udvikle såvel faglig indsigt som studiekompetencer, herunder at eleverne kan udvikle deres analytiske evner. Det vil sige, at det forventes, at eleverne tilegner sig et begrebsapparat, teoretisk viden og analysemetoder, som giver dem mulighed for at foretage kvalificerede afsætningsøkonomiske vurderinger. Overordnet betyder det, at det er af stor vigtighed, at eleverne kan anvende de indlærte begreber i sin rette sammenhæng.

Af fagets formål fremgår det endvidere, at afsætning bidrager til elevernes opnåelse af de centrale kompetencer i gymnasiereformen nemlig de: globale, innovative, digitale, karriere- og studiemæssige kompetencer. Endeligt har afsætning også et almendannende sigte.

2 Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål

De faglige mål i afsætning B er følgende:

"Eleverne skal kunne:

- *afgøre, hvilke forhold der har betydning for en virksomheds afsætning nationalt, og derigennem demonstrere viden og kundskaber om fagets identitet og metoder*
- *identificere, formulere og løse afgrænsede udfordringer vedrørende afsætning, der knytter sig til en virksomheds fortsatte vækst*
- *anvende afsætningsøkonomiske modeller og forklare modellernes forudsætninger*
- *udarbejde et afsætningsøkonomisk ræsonnement herunder at kunne forklare sammenhængen mellem en række relevante afsætningsmæssige forhold i en given afgrænset kontekst*
- *indsamle, bearbejde og præsentere informationer om en virksomheds nationale markedsforshold samt vurdere informationernes troværdighed*
- *fortolke og formidle informationer om afsætning, herunder i samspil med andre fag*
- *udvælge og anvende relevante digitale og matematiske kompetencer i arbejdet med afsætning"*

De faglige mål knytter sig til de økonomiske kompetencer. Kompetencerne er visualiseret som blade i en økonomifaglig kompetenceblomst. Hver for sig refererer bladene til en økonomisk kompetence forstået som evnen til at handle på en måde, der lever op til det at arbejde med økonomi i en given situation. I læreplanen for afsætning B er kompetencerne formuleret med udgangspunkt i denne tankegang.

Med udgangspunkt i læreplanen for afsætning B udfoldes de faglige mål i relation til de økonomiske kompetencer nedenfor.

Tankegangskompetencen

"Afgøre, hvilke forhold der har betydning for en virksomheds afsætning nationalt, og derigennem demonstrere viden og kundskaber om fagets identitet og metoder".

Denne kompetence drejer sig om elevernes evne til at skelne mellem hvilke spørgsmål, der er væsentlige for en virksomheds afsætning, og hvilke der ikke er, samt at vide hvornår de skal bringes i spil. Kompetencen handler endvidere om, at eleverne selv kan stille sådanne spørgsmål og have blik for, hvilke typer af svar der kan forventes i en given sammenhæng. Globalge forhold kan inddrages.

Problembehandlingskompetencen

"Identificere, formulere og løse afgrænsede udfordringer vedrørende afsætning, der knytter sig til en virksomheds fortsatte vækst".

Denne kompetence består af elevernes evne til at identificere, formulere og løse udfordringer, der knytter sig til en virksomheds afsætningsøkonomiske beslutninger. Kompetencen omfatter endvidere evnen til at konsekvensvurdere alternative beslutninger.

Modelleringskompetencen

"Anvende afsætningsøkonomiske modeller og forklare modellernes forudsætninger".

Denne kompetence består af elevernes evne til at anvende afsætningsøkonomiske modeller. Kompetencen omfatter desuden evnen til at være kritisk over for de resultater, anvendelsen af modellerne fører frem til.

Ræsonnementskompetencen

"Udarbejde et afsætningsøkonomisk ræsonnement, herunder at kunne forklare sammenhængen mellem en række relevante afsætningsmæssige forhold i en given afgrænset kontekst".

Denne kompetence består af elevernes evne til at følge og bedømme et økonomisk ræsonnement, herunder vurdere sammenhængen mellem en række økonomiske forhold. Desuden består kompetencen af at kunne gennemføre et økonomisk ræsonnement.

Databehandlingskompetencen

"Indsamle, bearbejde og præsentere informationer om en virksomheds nationale markedsforhold samt vurdere informationernes troværdighed i en given sammenhæng".

Denne kompetence består af elevernes evne til at indsamle, bearbejde og præsentere informationer om afsætningsøkonomiske forhold. Kompetencen handler desuden om at kunne overskue mulige kilder til en given problemstilling, således at der kan foregå en kvalificeret indsamling og udvælgelse af informationer. Der kan arbejdes med globale markedsforhold.

Kommunikationskompetencen

"Fortolke og formidle informationer om afsætning, herunder i samspil med andre fag".

Denne kompetence består af elevernes evne til at sætte sig ind i og fortolke økonomiske udsagn og tekster. Desuden består kompetencen af elevernes evne til at udtrykke sig på forskellige måder om afsætningsøkonomiske forhold over for forskellige kategorier af modtagere. Kompetencen har både en udtryksside, hvor eleven er afsender af kommunikation, og en modtagerside, hvor eleven sætter sig ind i og fortolker andres udsagn og tekster. Det er muligt at arbejde med skriftlighed i et vist omfang med henblik på at fremme elevernes forståelse af det faglige stof.

Redskabskompetencen

"Udvælge og anvende relevante digitale og matematiske kompetencer i arbejdet med afsætning".

Denne kompetence består af elevernes evne til at udvælge og anvende relevante matematiske og digitale redskaber i forbindelse med indsamling, behandling og formidling af afsætningsøkonomiske forhold. Kompetencen forudsætter, at eleverne har et grundlæggende matematisk beredskab, og at eleverne har indsigt i de digitale muligheder.

2.2 Kernestof

Fagets kernestof omfatter ifølge læreplanen nedenstående områder.

Kernestof Afsætning B:

Samfundsvidenskabelig metode og markedsanalyse

- *Kvantitative, kvalitative og komparative analysemetoder*
- *Datakilder: primære og sekundære samt interne og eksterne*

Den interne situation

- *Værdikæder*
- *Forretningsmodeller*

Den eksterne situation

- *Omverdensforhold nationalt og globalt*
- *Branche- og konkurrenceforhold*
- *Købsadfærd på business-to-business og business-to-consumer markeder*

Strategi

- *Mission, vision og værdier*
- *Konkurrencestrategier*
- *Vækststrategier*

Segmentering, målgruppevalg og positionering på business-to-consumer markedet

- *Segmentering, målgruppevalg og positionering nationalt*

Marketing mix på business-to-consumer markedet

- *Marketing mixet nationalt*

I nedenstående tabel er der givet faglig inspiration til udfoldelsen af kernestoffet. Listen er ikke i prioriteret rækkefølge. Bemærk at der udelukkende er tale om en inspirationsliste, det er ikke en pensumliste.

Overordnet kernestofområde	Inspirationsliste
<i>Samfundsvidenskabelig metode og markedsanalyse</i> – Kvantitative, kvalitative og komparative analysemetoder – Datakilder: primære og sekundære samt interne og eksterne	Primære og sekundære dataindsamlingsmetoder Kvantitative og kvalitative metoder Kvantitative og kvalitative data Komparative metoder Markedsanalyseprocessen Udvælgelses af respondenter Databaser Søgestrategier Big data Kildekritik, validitet, reliabilitet og repræsentativitet
<i>Den interne situation</i> – Værdikæder – Forretningsmodeller	Virksomhedsforståelse Virksomheden som en organisation Virksomheden og samfundet Virksomhedskarakteristik Værdikæder fx: Porters oprindelige værdikæde/Den forenklede værdikæde SW - analyse Kernekompetencer Konkurrencemæssige fordele Key Success Factors (KSF) Forretningsmodeller fx: Business Model Canvas Digitale forretningsmodeller Forskellige typer forretningsmodeller
<i>Den eksterne situation</i> – Omverdensforhold nationalt og globalt – Branche- og konkurrenceforhold – Købsadfærd på business-to-business, business-to-consumer	Markedsforståelse Markedsbeskrivelse Omverdensmodel PESTEL Konkurrencemæssige positioner Konkurrencedygtighed OT-analyse Branche- og konkurrentanalyse Branchebeskrivelse Købsadfærdsteorier og -begreber Buy-grid modellen Transaktions- og relationstankegangen Online købsadfærd

Overordnet kernestofområde	Inspirationsliste
<i>Strategi</i> – Mission, vision og værdier – Konkurrencestrategier – Vækststrategier	Idé (mission), vision, værdier og mål Porters Generiske strategier Digitale strategier Corporate Social Responsibility (CSR) Economic, social and governance (ESG) Intensiveringsstrategier Integrationsstrategier Strategiske alliancer Diversifikation TOWS
<i>Segmentering, målgruppevalg og positionering på business-to-consumer markedet</i> – Segmentering, målgruppevalg og positionering nationalt	Segmenteringsteori (SMP) Segmenteringsmodeller Segmenteringsvariable Livsstilsmodeller Målgruppeprofiler og personas Kriterier for målgruppevalg Målgruppestrategi Positionering
<i>Marketing mix på business-to-consumer markedet</i> – Marketing mixet nationalt	Produktklassificering PLC/TLC De 3 ekstra P'er (serviceydelser) – People, Proces og Physical Evidence Serviceproduktet Servicekonceptet Prisfastsættelsesmetoder Priselasticitet Prisstrategier Distributionsstrategi Distributionskanaler Promotionformer og –strategi Branding Offline medier Online medier SEO SEM Content marketing Affiliate marketing Kommunikationsmodeller AIDA/AIDAE Markedskortet Parameteranvendelse på digitale medier Single, multi- og omnichannel marketing

2.3 Supplerende stof

Det supplerende stof er beskrevet i læreplanen på følgende måde:

"Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det sammen med kernestoffet medvirker til udvikling af de faglige mål. Det supplerende stof er typisk erhvervsnyheder fra og om virksomheder, analyser af brancher og virksomheder samt statistisk materiale om erhverv og erhvervsudvikling, der perspektiverer og uddyber de faglige mål."

Det supplerende stof skal ses i forlængelse af fagets kernestof. Det supplerende stof er en nødvendighed for opfyldelsen af de faglige mål. Det er vigtigt for elevernes forståelse af faget, at der inddrages eksempler fra danske og internationale virksomheder samt fra omverdenen i øvrigt. Eksemplerne kan, ud over at perspektivere til fagets faglige mål, også hjælpe eleverne med at udvikle deres økonomiske kompetencer.

Der kan med fordel indarbejdes en progression i arbejdet med det supplerende stof, hvor det i starten af uddannelsen overvejende vil være læreren, der bidrager med stoffet. Senere i forløbet kan eleverne inddrages i processen med at finde relevant supplerende stof.

2.4 Omfang

Læreplanen for afsætning B definerer et forventet omfang: *"Det forventede omfang af fagligt stof er normalt svarende til 350-450 sider."*

Det definerede kernestof og supplerende stof fastlægges ud fra bedst mulige skøn og vil normalt omfatte de angivne sider. Det forventede omfang af fagligt stof er ikke opgivet i normalsider. Det betegner omfanget af det faglige stof under hensyntagen til, hvordan der er arbejdet med stoffet. Således kan der arbejdes lige grundigt med tekster, film og digitale medier m.v. Dette kan ske ved at angive skønsmæssigt sidetal eller en procentmæssig fordeling af stoffet i undervisningsbeskrivelsen.

3 Tilrettelæggelse

Uddannelsestiden i afsætning B udgør 210 timer, hvoraf 15 timer skal indgå i det økonomiske grundforløb, 30 timer skal afsættes til erhvervscase og et af skolen besluttet timetal skal gå til studieområdet. Der er ikke forhåndstildelt fordybelsestid.

3.1 Didaktiske principper

I læreplanen står der om didaktiske principper:

"Undervisningen skal tilrettelægges med afsæt i undren og nysgerrighed vedrørende aktuelle Afsætningsmæssige problemstillinger. Det induktive undervisningsprincip har en vigtig rolle for tilrettelæggelsen af undervisningen i faget. Teori om Afsætning har sit ophav i behovet for metoder og modeller, der kan anvise potentielle løsninger på virksomhedens udfordringer. Viden, kundskaber og kompetencer i Afsætning forudsætter faglig indsigt men i særlig grad evne til at kunne identificere de problemer, teorien skal anvendes til at håndtere.

Det deduktive undervisningsprincip anvendes, hvor der er fokus på at formidle fagets teori; begreber, modeller, modelforudsætninger og begrænsninger samt metoder omkring modellernes anvendelse.

Der lægges vægt på, at eleverne udfordres på deres evne til at kunne anvende de digitale muligheder på en hensigtsmæssig måde, og at de udfordres i forhold til deres globale forståelse og innovative kompetencer. Der skal lægges afgørende vægt på, at den enkelte elev får mulighed for selvstændigt at formidle faglige problemstillinger herunder fremføre faglige ræsonnementer."

I undervisningen kan det tilstræbes at inddrage aktuelle afsætningsmæssige problemstillinger, der får eleven til at undre sig og som øger elevens nysgerrighed og interesse. Undervisningen kan med fordel tilrettelægges således, at både det induktive og det deduktive undervisningsprincip anvendes. I begyndelsen af undervisningen arbejdes der formentlig primært deduktivt og senere mere induktivt. Det induktive undervisningsprincip kan med fordel fx anvendes, når elevens innovative kompetencer skal udvikles.

I faget kan der være fokus på helhedsforståelsen, samt at eleverne erhverver en bred forståelse for sammenhængen mellem en teoretisk model og den situation eller problemstilling, som eleverne vil anvende modellen i. Der lægges stor vægt på, at eleverne tilegner sig et fagligt ordforråd inden for det afsætningsøkonomiske fagområde, så de bliver i stand til at redegøre og analysere for problemstillinger fra flere forskellige synsvinkler med inddragelse af fagets terminologi. Jo flere afsætningsøkonomiske begreber en elev har i sit aktive ordforråd, jo mere nuanceret kan elevens redegørelse og analysere for en problemstilling blive.

Eleverne trænes i at beherske forskellige digitale værktøjer. I løbet af uddannelsen udvikler elevernes informationssøgning sig fra en simpel informationsindsamling til at indeholde en kritisk vurdering af kvaliteten af det materiale, der er fundet. Eleverne trænes ligeledes i at anvende digitale produkter som fx Power Point, Prezi, podcast, sociale medier, blogs samt lærer at forholde sig kritisk over for egne såvel som andres produkter.

Det er vigtigt at inddrage metode i undervisningen, hvor der bl.a. arbejdes med elevernes bevidsthed omkring den samfundsvidenskabelige metode samt betydningen af de forskellige taksonomiske niveauer.

I arbejdet med de taksonomiske niveauer kan det anbefales at tage udgangspunkt i forskellige spørgeformer, der er struktureret i forhold til SOLO-taksonomien. SOLO-taksonomien giver anvisninger på, hvordan der kan stilles spørgsmål, der på forskellige taksonomiske niveauer prøver elevernes kompetencer i forhold til de faglige mål. Det er meget vigtigt at inddrage betydningen af de forskellige spørgeformer aktivt i undervisningen, så eleverne opnår en klar fornemmelse af forskellen i det forventede svar, når de bliver bedt om eksempelvis at redegøre eller diskutere.

3.1.1 Undervisningsbeskrivelse

For hvert hold udarbejdes en undervisningsbeskrivelse, der dokumenterer, at undervisningen har været tilrettelagt i overensstemmelse med læreplanen. Undervisningsbeskrivelsens hovedformål er at sikre, at eleverne har den nødvendige information vedr. eksamen, og at censor kan forberede sig til at varetage sit hverv som censor. Med henblik herpå udfyldes en undervisningsbeskrivelse, hvis hovedformål er at beskrive de temaer, som det samlede undervisningsforløb har været organiseret i. Der er ikke centralt fastlagte formkrav til undervisningsbeskrivelser. Det er således muligt at anvende de forskellige studieadministrative systemer til at udfærdige undervisningsbeskrivelser, eller der kan anvendes lokalt udformede skabeloner. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har udarbejdet en vejledende [skabelon](#), som evt. kan anvendes.

En undervisningsbeskrivelse skal indeholde:

1. En samlet oversigt over de gennemgåede forløb i faget.
2. Et kort resumé af forløbets indhold og fokus, herunder hvilke centrale problemstillinger, der har været arbejdet med.
3. Angivelse af hvilke faglige mål og hvilket kernestof i henhold til læreplanen der har været centrale i forløbet.
4. Det gennemgåede materiale fordelt på kernestof og supplerende stof herunder omfang.
5. Undervisningens tilrettelæggelse i henhold til læreplanens krav om arbejdsformer.

Det er vigtigt, at det indholdsmæssige og tematiske fokus for hvert forløb beskrives fyldestgørende. Emnets titel og anvendte materialer kan ikke gøre det ud for en sådan beskrivelse. Beskrivelsen kan med fordel være kort, men skal kunne sætte en udenforstående ind i det overordnede indholdsmæssige og tematiske fokus i de enkelte forløb. Vejledningen til undervisningsbeskrivelser kan findes [her](#).

3.2 Arbejdsformer

I læreplanen står der om arbejdsformer:

"I undervisningen skal der anvendes afvekslende og elevaktiverende arbejdsformer, således at eleverne får mulighed for at arbejde med problemer og løsningsforslag på forskellige taksonomiske niveauer. Der skal være progression i anvendelsen af arbejdsformer frem mod mere selvstændiggørende og studieforberedende arbejdsformer. Eleverne skal inddrages i planlægningen af undervisningen herunder valg af problemstillinger og arbejdsformer.

Der gennemføres en række forløb, hvor eleverne selvstændigt arbejder ud fra en virkelighedsnær kontekst med identifikation af problemer, opstilling af arbejdsspørgsmål, besvarelse af spørgsmål, præsentation af løsninger og refleksioner over eget arbejde. Undervisningen omfatter endvidere arbejde med øvelser ud fra afgrænsede problemer og mindre cases med mere åbne problemstillinger. Udadvendte aktiviteter gennemføres i form af gæstelærere og virksomhedsbesøg samt arbejde med projekter omkring konkrete virksomheders afsætningsmæssige problemer".

3.2.1 Overordnet planlægning

Det overordnede fokus for tilrettelæggelsen af et undervisningsforløb vil altid være en kombination af et fagligt mål og et eller flere kernestofområder.

Fagets metoder har en central placering i undervisningen, specielt – men ikke kun – i økonomisk grundforløb, erhvervsfase og studieområdet. Undervisningen tilrettelægges med bevidst inddragelse af samfundsvidenskabelig metode på et passende niveau – med en stigende progression gennem uddannelsen.

3.2.2 Progression

Progressionen i valget af undervisningsformer indebærer, at elevernes arbejde med afgrænsede afsætningsøkonomiske emner og øvelsesopgaver med entydige løsninger i stigende omfang suppleres med og erstattes af diskussion, casearbejde, virksomhedsspil, projektopgaver og andre arbejdsformer med åbne løsningsmuligheder og flerfaglige tilgange. De forskellige arbejdsformer skal alle medvirke til at fremme elevernes evne til at analysere og vurdere afsætningsøkonomiske problemstillinger samt styrke elevernes økonomiske kompetencer.

Man kan arbejde med at øve elevernes afsætningsøkonomiske kompetencer ved gradvis at lære dem selv at stille gode, relevante spørgsmål til eksempelvis avisartikler. Det at kunne stille spørgsmål, kræver stor viden om afsætningsøkonomiske forhold, da det kræver at man kan læse en tekst med afsætningsøkonomiske briller.

3.2.3 Samarbejde med en virksomhed

Samarbejdet med virksomheder kan antage mange former, men det vigtige er, at eleverne får en autentisk oplevelse af en virksomhed og dens problemer og udfordringer. Mest optimalt er det at besøge en lokal virksomhed en eller flere gange i løbet af uddannelsen og på baggrund heraf arbejde med forskellige opgaver i tilknytning hertil. Alternativt kan man inddrage og gå i dialog med forskellige virksomheder gennem de tre år afhængig af opgavernes art. I sådanne forløb kan eleverne udfordres på alle kompetencer med speciel fokus på tankegangskompetencen samt databehandlings- og kommunikationskompetencen.

Hvis det af forskellige årsager ikke kan lade sig gøre at arrangere et virksomhedsbesøg, kan man måske få en repræsentant fra en lokal virksomhed eller en iværksætter til at besøge klassen eller inddrage virtuelle virksomhedsbesøg. Eleverne kan arbejde med virksomhedens udfordringer og evt. fremlægge deres løsninger for virksomheden – skriftligt eller mundtligt. Alternativt er det en god idé at inddrage tidligere elever. Ofte er disse meget villige til at komme og fortælle om deres arbejde samt de opgaver, de arbejder med. Dette styrker også elevernes nysgerrighed og engagement i fagets discipliner samt de videre uddannelses- og karrieremuligheder, som faget indbyder til.

3.2.4 Skriftligt arbejde

I læreplanen står der om det skriftlige arbejde under arbejdsformer:

"Som grundlag for den mundtlige prøve arbejdes der med et forløb som skal dække kernestofområderne bredt. Forløbets overordnede emne bestemmes af læreren. Forløbet placeres typisk i den afsluttende del af undervisningen. Eleverne skal hertil udarbejde et kort sammenfattende skriftligt produkt for at fastholde fagligt fokus."

På trods af at der ikke er tildelt fordybelsestid i afsætning B, er det oplagt at inddrage skriftlighed i undervisningen, da alle fag bidrager til elevernes skrivekompetencer. Det skriftlige produkt, som laves i forbindelse med eksamensforløbet, kan have mange former, men det er **ikke** hensigten, at der skal udarbejdes en omfattende rapport eller andet omfattende skriftligt produkt. Det fremgår af læreplanen, at der er tale om et **kort** sammenfattende produkt.

Eksempler på skriftlige produkter kan fx være: en synopsis, et notat, en kommenteret forretningsmodel, en poster eller en præsentation. Skriftlige produkter kan evt. suppleres med fysiske bud på løsninger og brug af forskellige medier.

Det væsentlige er, at eleverne kan perspektivere den trukne opgave til deres forløb. Det er derfor op-
lagt, at det skriftlige produkt giver eleverne mulighed for at inddrage forskellige kernestofområder til
den mundtlige eksamen.

Det er underviseren, som vælger det overordnede emne for forløbet som inddrages til eksamen. Det er
ligeledes underviserens vurdering, hvorvidt eleverne selv er i stand til at vælge underemner og evt. lave
problemformuleringer, eller om der er et behov for højere grad af lærerstyring. Dette afhænger af elev-
gruppens sammensætning. Samtlige af disse krav er vigtige at medtænke i alle sammenhænge, hvor
der arbejdes med skriftlighed i afsætning. Beskrivelsen af det sammenhængende forløb, der ligger til
grund for eksamen, indgår som en naturlig del af undervisningsbeskrivelserne, således at censor ikke er
i tvivl om forløbets indhold. Elevernes besvarelser medsendes ikke, men det er god skik at sende pro-
jektbeskrivelsen til censor.

3.3 It

I læreplanen står der om inddragelsen af it:

"It og medier anvendes i undervisningen som fagligt redskab og som støtte for elevens læreproces i faget. Gennem undervisningen skal eleven udvikle evnen til at anvende et bredt udsnit af digitale muligheder, herunder indgå i samarbejde med andre i digitale fællesskaber. Undervisningen skal bidrage til at udvikle elevens evne til på reflekteret og kritisk vis at udvælge, analysere og vurdere information. Endelig skal undervisningen bidrage til, at eleven udvikler en kritisk tilgang til internettets anvendelse og kommunikationsformer.

It kan med stor fordel inddrages i undervisningen. Det gælder f.eks. informationssøgning på internettet, centrale databaser, digitale fællesskaber og som hjælpemiddel ved mundtlig og skriftlig præsentation af afsætningsøkonomisk stof."

I undervisningen tilstræbes en tilpas vekselvirkning mellem det analoge og det digitale. It og digitale medier og værktøjer, herunder generativ kunstig intelligens, benyttes hvor det skønnes hensigtsmæssigt ift. elevernes læringsproces og digitale dannelse. I anvendelsen af it styrkes elevernes evne til at søge, udvælge og formidle relevant fagligt materiale samt til at forholde sig kritisk til de muligheder og begrænsninger, som digitale værktøjer, og produkter frembragt ved hjælp heraf, giver.

Arbejdet med digitale fællesskaber er centralt i forhold til arbejdet med elevernes digitale dannelse, herunder at eleverne udvikler en kritisk tilgang til bl.a. internettet. Eleverne skal være i stand til at skabe, dele og præsentere afsætningsøkonomisk viden gennem digitale fællesskaber. Digitale fællesskaber kan skabes ved at inddrage f.eks. Facebook, Twitter, Onedrive, Dropbox eller Google Drev aktivt i undervisningen. Arbejdet vil være med til at understøtte den økonomiske redskabskompetence og data-behandlingskompetencen.

I arbejdet med databehandlingskompetencen er det uundgåeligt at anvende internettet som en vigtig kilde til informationssøgning samt de tilgængelige biblioteker med fysiske bøger. I informationssøgningsprocessen trænes eleverne i at udvælge, analysere og vurdere informationer på kritisk vis. Man må således kunne forvente, at eleverne ved afslutningen af uddannelsen er selvhjulpne mht. at finde virksomheds- og brancheoplysninger.

Det er essentielt, at eleverne tilegner sig et generelt overblik over de mest centrale databaser, der kan anvendes til fremskaffelse af sekundære data. Ligeså kan eleverne præsenteres for værktøjer til at indsamle primære data.

3.4 Samspil med andre fag

I læreplanen står der om samspil med andre fag:

"Afsætning er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene såvel skriftligt som mundtligt. Dele af kernestof og supplerende stof skal vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige

samspil mellem fagene og i studieretningen. I tilrettelæggelsen af undervisningen inddrages desuden elevernes viden, kundskaber og kompetencer fra andre fag, som eleverne hver især har, så de bidrager til perspektivering af emnerne og belysning af fagets almendannende sider. Afsætning indgår desuden i økonomisk grundforløb og studieområdet. Faget skal indgå i minimum et obligatorisk samspil med matematik. Faget indgår ligeledes i et obligatorisk samspil med virksomhedsøkonomi om faget erhvervs-case. Der skal endvidere gennemføres et samarbejde med virksomhedsøkonomi omkring kernestoffet strategi."

Ved samspil med andre fag flyttes fokus til en fælles problemstilling, som man ønsker at fordybe sig i. Fagene indgår med deres teori i den grad, de egner sig til at formulere løsninger på problemstillingerne eller i den grad, fagets teori egner sig til at forklare de fænomener, eleverne skal beskrive. Når der arbejdes med kompetencemål, er det oplagt at arbejde sammen med andre fag, som har de samme kompetencemål som afsætning. Fagene kan således bidrage med forskellige stofområder.

På hhx indgår afsætning i det økonomiske grundforløb (ØG) i samspil med fagene virksomhedsøkonomi og international økonomi. Samspillet har privatøkonomi som tema. I det økonomiske grundforløb introduceres eleverne til at arbejde med økonomiske problemer og deres løsninger. Eleverne introduceres desuden til arbejdet med økonomiske modeller som redskaber ved løsningen af økonomiske problemer. Afsætning i grundforløbet planlægges og gennemføres med fordel, så det bl.a. bidrager konstruktivt til ØG.

Afsætning indgår på hhx i studieområdet. På hvilken måde og i hvilket omfang, faget indgår, er fastlagt på de enkelte skoler.

Afsætning skal ifølge læreplanen indgå i et obligatorisk samspil med matematik. Samspillet kan dækkes af i studieområdet. Der skal i afsætning ikke undervises i matematik, men eleverne skal kunne anvende matematiske værktøjer og matematiske fremstillingsformer, hvor det er relevant. I formidlingen af de afsætningsøkonomiske problemstillinger skal matematiske ræsonnementer og matematiske/grafiske fremstillinger anvendes. Dette tilpasses niveauet, som eleverne har matematik på. Det vil være oplagt at inddrage matematik ved fx markedsanalyser, nulpunktsberegninger, indekstal, priselasticitet og big data. Det centrale er, at eleverne kan træffe beslutninger på baggrund af data og ikke nødvendigvis at foretage beregninger.

Erhvervs-case er et formaliseret samspil mellem fagene afsætning og virksomhedsøkonomi på hhx. Samspillet tager udgangspunkt i en række problemstillinger, som præsenteres via en autentisk beskrivelse af en virksomhed. Eleverne analyserer problemstillingerne, udpeger centrale udfordringer og peger på løsninger af disse. Fagernes teorier og metoder indgår i arbejdet.

Endeligt foretages et obligatorisk samspil med virksomhedsøkonomi omkring kernestofområdet strategi. Der er forskellige faglige traditioner vedrørende, hvad der definerer strategi, så forløbet kan gennemføres snævert eller bredt. Samspillet kan godt dækkes af i studieområdet. Samspillet kan med fordel afvikles som et forløb i introduktionen af erhvervs-case, hvor undervisere i afsætning og virksomhedsøkonomi for det enkelte hold koordinerer indholdet i emnet strategi.

På alle gymnasiale uddannelser vil det ligeledes være oplagt at inddrage afsætning i samspil med både naturvidenskabelige, humanistiske og andre samfundsvidenskabelige fag.

4 Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Det fremgår af læreplanen for afsætning B, at:

"De faglige mål er grundlaget for den løbende evaluering af elevernes faglige standpunkt.

Elevernes mundtlige og skriftlige kompetencer samt deres viden, kundskaber og færdigheder i relation til Afsætningsmæssige forhold evalueres løbende. Individuel vejledning undervejs i forløbet skal give eleverne viden om deres standpunkt i forhold til fagets mål og styrke deres progression i faget.

I evalueringen af elevernes skriftlige arbejde veksles mellem forskellige former for evaluering af det færdige produkt og en procesorienteret evaluering."

Det fremgår af bekendtgørelsen, at undervisningen løbende skal evalueres. Den løbende evaluering skal sikre, at den enkelte elev får et klart billede af egne styrker, svagheder og fremskridt og give grundlag for at justere undervisningen. Evalueringen skal danne grundlag for vejledning af den enkelte elev med hensyn til både faglig udvikling og udvikling af arbejdsmetoder.

Den løbende evaluering skal dels måle elevens kompetencer i forhold til de faglige mål og dels forbedre undervisningen. Den har både et summativt og et formativt element. Den summative evaluering opsummerer elevens udbytte i forhold til de fastlagte mål og bruges i standpunktsevalueringer og til eksamen.

4.2 Prøveform

Følgende fremgår af læreplanen for afsætning B:

"Grundlaget for prøven er et forløb, der typisk er udarbejdet i den afsluttende del af undervisningen, og en udtrukket opgave med tilhørende bilag. Opgaverne med bilag sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af den trukne opgave samt perspektivering til forløbet og former sig derefter som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Den enkelte opgave må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold. Et opgavesæt skal i al væsentlighed dække de faglige mål og kernestoffet."

Prøvemateriale

Den mundtlige prøve gennemføres på grundlag af et ukendt tekstmateriale af et omfang på typisk 1-2 sider. Tekstmaterialet kan suppleres med promotionmateriale, statistikker eller andet relevant materiale. Normalt vil ca. tre spørgsmål være passende til denne eksamensform herunder et spørgsmål, hvor eleven kan perspektivere til forløbet fra undervisningen. Der kan være flere forskellige måder at udforme spørgsmålene på, men de gode spørgsmål tager udgangspunkt i at teste elevernes økonomiske kompetencer og dermed de faglige mål. På et afsluttende hold er det en god idé at anvende den samme opgaveskabelon, og denne kan med fordel trænes i den afsluttende del af undervisningen.

Det ukendte tekstmateriale beskriver en aktuel og virkelighedsnær begivenhed/situation for en virksomhed eller branche, hvor der rejses en eller flere problemstillinger. Aktuelt bilagsmateriale tilstræbes,

så misvisende oplysninger i forhold til den aktuelle situation på markedet og i samfundet i øvrigt undgå. Den kan have form af en mindre case, en artikel, uddrag af rapport eller notat fra eller om en virksomhed. I udvælgelsen af materialet tages der hensyn til, at eleverne skal have tilstrækkelig med information for at kunne svare fyldestgørende på de stillede spørgsmål. Omfanget på 1-2 sider kan således tolkes bredt, da det afhænger meget af, om materialet består af billeder, figurer, tabeller eller ren tekst. Tekster kan også variere meget i sværhedsgrad, hvorfor materialet tilpasses forberedelsestiden samt de ledsagende spørgsmål.

Eksamensopgaverne påføres et emne, der med fordel kan henvise til kernestofområderne og underkernestofområderne i pkt. 2.2.

Eksempel på mundtlig eksamensopgave

Emner: Købsadfærd og konkurrenceforhold samt marketingplanen fra undervisningen

1. Identificér bilagenes afsætningsfaglige problemstillinger i relation til en relevant målgruppes købsadfærd og konkurrenceforholdene på dagligvaremarkedet
2. Analyser en eller flere problemstillinger med brug af relevant faglig viden
3. Perspektiver ovenstående besvarelser til marketingplanen fra undervisningen

Bilag: Dagligvarekæder går online for at vinde de unge, JP erhverv 11.09.19 (skal evt. forkortes lidt)

Eksamination

Eksaminationstiden er sammenlagt på 30 minutter.

Det anbefales, at opgaver og materialer sendes til censor mindst fem hverdage før prøvens afholdelse, medmindre særlige forhold gør sig gældende. Af undervisningsbeskrivelsen fremgår det sammenhængende forløb tydeligt, således at censor ikke er tvivl om, hvilket forløb der inddrages til eksamen. Elevernes produkter fra det sammenhængende forløb medsendes ikke til censor. Censor kan dog forespørge eksaminator om dette.

I første del af prøven tildeles eksaminanden ved lodtrækning en opgave, og der gives 30 minutters forberedelse. Følges ovenstående eksempel anbefales det, at eleverne bruger forberedelsen på spørgsmål 1 og 2. Spørgsmål 3 kan til dels være forberedt på forhånd og didaktisk rammesat af læreren.

I forbindelse med eksaminationen perspektiverer eleven den trukne opgave til det sammenhængende forløb fra undervisningen, således at der er en naturlig forbindelse mellem prøvens to delelementer. Det er mest naturligt at slutte med perspektiveringen til forløbet. Perspektiveringen kan således med fordel integreres i de spørgsmål som indgår i opgaven. Det tilstræbes, at der ikke opstår en situation, hvor prøven har to skarpt adskilte dele. Det er oplagt, at eleverne på forhånd har udarbejdet forslag til, hvordan forløbet kan perspektiveres til forskellige typer af ukendte opgaver, herunder et bredt udsnit af kernestofområderne. Opgaven og det sammenhængende forløb danner grundlag for en samtale og diskussion, hvor censor også vil kunne inddrages.

Regler vedrørende eksaminandernes brug af internettet for at tilgå tilladte hjælpemidler ved prøverne fremgår af [Digitale hjælpemidler ved de gymnasiale prøver](#).

4.2.1 Særligt vedrørende afsætning B på eux

Afsætning B på eux knytter an til den konkrete elevgruppes erhvervsuddannelser, herunder at opgaver, projekter m.v. i rimeligt omfang giver mulighed for at inddrage viden, begreber og indhold fra den enkelte elevs erhvervsuddannelse. Dette betyder bl.a., at faget i højere grad optræder i en helhedsorienteret og praksisnær sammenhæng, og at faget ligeledes optræder som en del af erhvervsområdet. Kerne-
stoffet vil typisk blive tonet i forhold til uddannelsens opbygning og det valgte speciale. Disse forhold kan censorer fra hhx være særligt opmærksomme på ved bedømmelsen af elever på eux. Der gøres samtidig opmærksom på, at eleverne på eux i lige så høj grad som på hhx skal honorere de faglige mål, og dermed leve op til det faglige niveau i fagets læreplan.

Der er udarbejdet en særlig vejledning til afsætning B på eux. Den kan findes [her](#). Af denne fremgår de særlige forhold for afsætning B på eux.

4.3 Bedømmelseskriterier

I læreplanen står der om bedømmelseskriterier ved eksamen:

"Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Ved begge prøver gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eksaminandens præstation."

4.3.1 Oversigt over karakterskalaen

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
12	Fremragende	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.
7	God	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.
02	Tilstrækkelig	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.

4.3.2 Karakterbeskrivelser for den skriftlige og mundtlige prøve

Karakter	Betegnelse	Mundtlig prøve
12	Fremragende	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler. Eleven kan identificere flere relevante og aktuelle afsætningsmæssige udfordringer og problemer, der analyseres med udgangspunkt i relevante teorier og modeller. Modellerne anvendes korrekt, og der er belæg og hjemmel for konklusionerne. Eleven svarer struktureret, reflekteret og med dybde på spørgsmål. Præstationen er præget af stor selvstændighed, og sikkerhed med et samlet overblik over fagets emner og metode. Sproget er fagligt, selvsikkert, nuanceret og dialogskabende.
7	God	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler. Eleven kan identificere nogle relevante afsætningsøkonomiske problemer og udfordringer med udgangspunkt i relevante teorier og modeller. Modellerne anvendes godt men med en del mangler. Der er belæg og hjemmel for nogle af konklusionerne. Der er nogen struktur i præstationen, og eleven svarer forholdsvis reflekteret på de fleste spørgsmål. Præstationen bærer præg af en rimelig selvstændighed og sikkerhed, og sproget er fagligt, dog med en del mangler.
02	Tilstrækkelig	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål. Eleven kan identificere få afsætningsøkonomiske problemer og udfordringer af rimelig relevans med en beskedent analytisk reference. Præstationen er usammenhængende, og flere fejl forekommer. Eleven skal fagligt hjælpes og støttes gennem eksaminationen. Modeller og teorier anvendes med stor usikkerhed. Analyse og vurdering er generelt præget af påstande og uden sammenhæng til andre af fagets emner. Præstationen er minimalt acceptabel og uden den ønskelige faglige dybde. Sproget er hverdagsagtigt og talesprogsagtigt.

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET